

The background of the entire page is a painting of a rural landscape. It features a dirt road in the foreground, green trees on the left, and a small house with a red roof on the right. The sky is filled with soft, white clouds. The overall style is impressionistic, with visible brushstrokes and a warm, slightly hazy atmosphere.

MAI THẢO

**MỘT PHỐ NGẮN
CỦA TRỜI**

Truyện ngắn

Một phố ngắn của trời

Mai Thảo

một phố ngắn của trời

Mai Thảo

Bìa: *M.C.P*

Nguồn: *Thư Viện Tiểu Lùn*

một phố ngắn của trời

MAI THẢO

**Tuần báo NGHỆ THUẬT
số 7, 8 * ngày 13-26/11/1965**

Đi hết những con đường trung tâm tới những dãy phố đường viên, chúng tôi bắt đầu nhìn thấy cỏ.

Thoạt đầu, có chỉ vài ngọn thoang thoáng, cỏ chỉ dăm ba cây lác đác. Cỏ mọc một cách sợ hãi, như cho bao nhiêu đời cỏ và thân cỏ khác, như cho cả cái xã hội ngút ngàn của cỏ, đây chỉ mới là những tên lính cỏ tên phong, thám báo, có nhiệm vụ thăm dò và khám phá thế nào là vùng đất đai thù nghịch là cái thế giới của nhựa đường. Mượn một chút âm của một lòng cống, chiếm một chút rêu

của một gờ tường, những đời cỏ phố thứ nhất nhú lên, mọc cái lối mọc phức kích không ai hay biết, len lén trong khiếp hãi. Cỏ mọc thử, thấy được, báo động cho những bạn cỏ của chúng hiện dần trước những bước chân của chúng tôi.

Dìu tay Thu cho nàng nhảy qua một vũng nước, tôi tránh không dẫm lên một búi cỏ non, búi cỏ này như đợi chờ nhấn nhục một sự dẫm đạp và nghiền nát tàn nhẫn, sự đó, không hiểu sao chưa xảy ra, nhưng rồi sẽ xảy ra, buổi chiều đang tàn nắng này hay buổi mai thành phố ngủ và thành phố thức dậy, không tránh được. Thiếu gì sự dẫm đạp. Thiếu gì sự nghiền nát. Những bàn chân trẻ nhỏ, những bánh gỗ thổ mộ, những bánh xe vận tải, hay chỉ cần một sự xao động thường trực của không khí phường phố khuấy đảo không ngừng bởi dòng chuyển vận

đêm ngày ào ạt, không khí ấy đã thừa sức mạnh một cơn lốc, một trái núi, nó đánh, nó tát, nó gác, nó vả, nó lắc, nó đập và những thân cỏ yếu đuối sẽ gãy dần và chết.

Cỏ thành phố mang một định mệnh kỳ lạ, khác biệt hoàn toàn với định mệnh của cỏ ruộng và cỏ đồng. Là người tình rộng lớn và vững bền nhất của đất, cỏ khoác cho đất tấm áo hoa nhung, phơi phơi nuốt nà, cỏ là ông tơ phơn phớt của da đất, đất thở thới thới bằng những lỗ chân lông của cỏ triệu gốc, nhưng tự do mọc thên thang sống là cái thú cỏ ruộng đồng ở thật xa bên ngoài những khối nhà cửa chen chúc, ở thật xa những lòng nhựa đường trên đó tôi đang dặt Thu đi.

Thu bước dài qua vũng nước, cũng tránh không gác bàn chân thon nong

của nàng trên đỉnh đầu búi cỏ mọc lạc. Tôi thấy tôi yêu quá chừng cái cử chỉ nương nhẹ ấy, phản ánh ở Thu, cái tâm hồn đôn hậu hiếm thấy, là phía cạnh bản thể của nàng mà tôi thầm mến yêu nhất. Nàng tốt nhiều khi làm cho tôi muốn khóc. Thành phố này là một ngọn suối mang tên nàng đó. Chúng tôi đứng lại, nắm tay nhau cùng nhìn xuống bãi cỏ thoát chết. Và cười. Trông nghiêng, Thu trẻ thơ nhiều hơn ngó thẳng. Nghiêng, khuôn mặt nàng có những vết bầu bầu chưa thành cá tính, rất mười tám thiếu nữ đang tuổi lớn, đang tới đẹp. Chiều nắng tà tà, Thu vuốt tóc cười, tôi nhìn nàng, tôi cũng cười, chúng tôi nắm chặt tay nhau, thương yêu nhau tự do như thế giữa đám đông, và chúng tôi là một người đàn ông và một người đàn bà tự công nhận cho mình cho nhau là sung sướng nhất thế giới. Nàng chỉ tay xuống

búi cỏ như một bầy trẻ nhỏ kháu khỉnh
hoàn hồn, nhìn lên nàng, thầm cảm tạ:

– Các chú thoát chết nhé.

Tôi cúi xuống, xin búi cỏ một ngọn,
ngắt nhẹ. Nàng cao ngọn cỏ mới ngắt lên
dáng nắn chiều, thắm đầy vào phiến
xanh, thân cỏ sáng lên trong một chiều
dày trong suốt. Ngửi, thoáng thấy một
ngờ vực cay cay, thơm, và hăng.

Ngón tay trở và ngón tay giữa kẹp hờ
ngọn cỏ phường phố hèn mọn đẹp, tôi
âu yếm kéo Thu lại gần. Nghe thấy hăng
đi sự ngừng đập của trái tim mình ! Đôi
mắt này đã tới, phóng lớn, trở thành trời.
Tôi nhìn thấu suốt vào hai con phố ấy
của trời, quên hẳn được cuộc đời chung
quanh chỉ còn là những vang động mơ
hồ phức tạp như điệu sống trầm trầm
đâu đó trên một bãi biển lạnh khuất.

Trên phiến tinh khiết của áo vải màu trắng đơn sơ, tôi tinh nghịch đính lên ngọn cỏ tặng. Cỏ trên áo, hoa trong hồn, chiều nghiêng trên đời, dặt tình yêu đi, em và anh theo.

Cỏ nhỏ thành cỏ lớn. Những nhánh cỏ đầu khiếp hãi đã đang đảo dần thành những tập thể cỏ yên tâm hơn. Thành phố mở dần ra ngoại ô bắt đầu có màu cỏ xanh như một hiện hữu chững chạc. Thu đổi lại thế tay nắm, chiếm lấy cái phần gìn giữ chủ động, nằng dặt tôi chạy như hai đứa trẻ khúc khích vào một con đường trải cuội trắng. Ghế đá vàng mặt trời. Công viên thừa thốt người, cỏ một bãi phẳng mịn tằm tấp. Buông tay nhau, đi trên cỏ lượn lờ. Xã hội cỏ trên cái công viên dung dị một thứ không khí bình dân này đã mở được cửa tiệm thứ nhất bằng màu xanh vô ích những phút này

cần thiết cho chúng tôi vô tả. Cỏ thật cần thiết cho những bước chân đi dạo, nghe chừng đã len vào bắp thịt những thoáng mỗi rời sau nhiều giờ lang thang cùng khắp.

Thành phố tới nơi đây, bằng có một vườn cỏ trồng chừng như đã thỏa hiệp với tình cảm người, thỏa hiệp với những bước chân người, tầm mắt người, với người, dành một chỗ thử hút thư thái cho tình yêu. Bây giờ là mấy giờ, anh. Năm giờ năm, em yêu dấu. Ngày đang hết. Thu dựa đầu vào vai tôi, nàng nhỏ bé như tuổi thơ tiềm thức chúng tôi đang rủ nhau tìm kiếm, nắng vẫn nhạt dần trên những đỉnh cây, những mái nhà thành phố, những tấm bạt che nắng đã kéo dần lên cho nhìn thấy chiều sâu và bộ mặt toàn vẹn của những cửa tiệm, bụi lọc dần dần trên những đường nắng vẫn

vẫn, thành phố thở đã nhịp thở dịu dàng, bây giờ thành phố mới có tim đập trong ngực trần nhể nhại, từ bãi cỏ trời khởi sự rướn lên, tỏa đôi cánh rộng bát ngát của chiều pha hoa nhiều hương thiên nhiên, màu tím, a, cùng với cỏ hiện, đã có gió thổi bay bay, a, cùng với cỏ hiện, đã có những dáng nằm thư thái, tôi biết giờ phút này, những chấn song sắt nóng bỏng của những ngân hàng đã nguội dần, bàn tay em đặt lên đài trán rừng rực lửa của thành phố nóng dẫy này, đài trán thành phố đã dịu xuống, những tiếng động gác chân lên đầu lên cổ nhau đã tách ra, động nào ra động ấy, thành phố không nói lắp, không lú lú lười quỳnh, thành phố đã nói thành lời, hát thành bài bản, ra cái chiều khoan thai, trôi dần thành ca hát.

Bầy trẻ tự đâu ào đến, như một bầy ong vỡ tổ, vây lấy chúng tôi mà đùa ng-

hịch thẳng thừng, không thềm biết đến sự hiện hữu của tình yêu nắm tay nhau, ngồi yên trên ghế đá, nhìn chúng chạy vòng tròn chóng mặt. Kéo tay Thu đứng lên, tôi đưa nàng sang con đường trải đá cuội trắng. Dưới gót dầy cỏ hút hết mọi tiếng bước động nhẹ. Tôi đắm vào một thứ đệm làm bằng bán tâm óng óng, một tấm thảm còn hơn bông nõn. Cảm giác của một ý muốn chìm sâu, lách và rúc vào những khoảng rợp, trườn xuống giữa một dãy hoa bông bênh.

Viễn du trong tình yêu kéo dài theo chiều nắng xế. Chúng tôi đi xuống một khu xóm bình dân lao động, bằng những con phố thấp trũng hơn mặt đường lớn bỏ lại sau lưng. Hai bên những căn nhà, nửa cửa tiệm nửa cửa hàng, chỗ bày hàng hé cánh với những đồng hàng hóa chín nẫu buồn thiu dưới nắng chiều, nơi ăn ngủ, cánh cửa khép hờ, ngó vào đã bóng tối chập choạng ở những mùng màn buông rủ. Chung quanh bắt đầu phác họa dần dần sự dừng dừng xa lạ, ở chúng tôi là khởi sự dần dần một trạng thái buông thả tự

do. Có cảm giác vừa đặt chân xuống một phi trường đất khách, bước những bước bỡ ngỡ đầu tiên trên một thành phố quê người. Xe cộ không chạy vào. Trẻ nhỏ ở ngoài đường. Những đứa nhỏ mắt thao láo, cời trần, bụng phình, khoanh tay nghiêm trang đứng xem một đám lửa hóa vàng bùng bùng ngọn đỏ. Màu lửa chập chờn lẫn vào màu nắng. Bà lão già Trung Hoa thắt đuôi sam, ngồi chồm hóm giữa lòng đường, trên những ngón tay khẳng khiu là một cái gậy nhỏ, cái gậy hất hất đồng giấy thép lả tả tàn rụi. Ngọn lửa bùng lên. Lửa tàn. Đám trẻ lững lờ lảng đi.

Chúng tôi đứng lẫn vào đám trẻ, và Thu, tay vẫn nắm chặt tay tôi, kể lại những ngày tuổi nhỏ của nàng. Con dê chất ngất như một hình ảnh thần linh án ngữ thiên đường tuổi nhỏ. Con dê là

chân trời. Ngày nhỏ Thu thường bỏ nhà cả buổi đi lang thang trong những bụi bờ ngậy ngất nắng gió mùa thu, bên kia đê, con sông xuôi dòng, bên này đê, nàng sống một cảm giác bình yên che chở, những buổi chiều lạc đường về, leo lên mặt đê nhìn xuống, không thấy làng đâu, chỉ thấy chập chùng những bụi cây xanh.

– Em sợ đến phát khóc. Điều kỳ lạ là bao giờ rồi cuối cùng cũng tìm được đường về.

Tuổi nhỏ là va chạm kỳ diệu và hữu hiệu nhất của Thu. Động thờ đã rung lên như một phím đàn, và đàn rung bao giờ cũng vẽ thành những ngấn nước mắt, Thu đã lại khóc rồi đó, giữa phố thấp là tà ánh nắng. Khi thu khóc, tôi chưa từng thấy một tâm hồn nào mở ngỏ hoàn toàn như thế. Điều lạ lùng, là mỗi khi Thu chảy nước mắt, tôi không hề nghĩ

đến chuyện dở dành nàng. Riêng có lần đầu. Nàng không bằng lòng :

– Để em khóc. Khóc cũng như cười. Chưa hẳn khóc là đau đớn.

Từ đó, tôi để nàng khóc tự do, khóc ở Thu là một cần thiết sống, nước mắt là một chứng minh tâm hồn nàng sáng láng, khóc ở Thu không phải là chạm tới cái buồn, khóc ở Thu là đụng tới cái đẹp. Tôi yêu lạ thường những giọt nước mắt ấy. Nhìn Thu khóc, tôi muốn nghĩ tới những điều lớn, những điều tốt. Nước mắt Thu như mưa trời, cảnh tượng có thể âu sầu trong chốc lát, nhưng mưa tạnh rồi, thì tất cả đều lóng lánh trong suốt như gương.

Qua những đồng gỗ, những núi sắt vụn dầu dãi mưa nắng, một dãy nhà thấp mái hiên lớn phủ đầy bóng tối, qua một vòi nước công cộng, nước chảy mòn tro đá xanh, chúng tôi đứng lại. dưới những bậc xi măng lượn vòng đưa lên một mặt cầu gỗ cao ngất. Từ dưới nhìn lên, mặt cầu như một sân thượng lơ lửng, với những gióng sắt bắt chéo in lên nền trời. Một phương thành phố đã hết ở đây. Những mái lá tiêu tụy hiện ra, thấp sát mặt đường, cho đoán thấy một bãi lầy khuất lấp. Bất ngờ thật. Ngờ đâu có sông, ngờ đâu có cầu. Tưởng tượng ra đã thấy một dòng chảy thoáng mát tầm mắt, dòng nước trong veo gợn gợn dáng chiều rười rượi. lặn tẩn, gây thêm muốn đắm mình thả trôi giữa dòng mãi miết.

Thu kêu lớn một tiếng sung sướng. Nàng sung sướng toàn vì những điều nhỏ

nhỏ. Đứng lại bên cạnh một bụi cỏ phổ, cúi xuống và ngó, yêu cái màu cỏ xanh bất ngờ. Nghiêng một bên mái tóc cho nắng rót vào, nghiêng gò má đội nắng lim dim, và sung sướng. Sung sướng vì quay sang bắt gặp tôi đang nhìn. Vì một bóng rợp, một tiếng nước dao nhạc từ một vòi nước tuôn tuôn, vì chất mềm của cỏ non, vì mây trời chiều nay tưởng như bay đẹp hơn chiều hôm trước, vì mới 5 giờ năm mà chưa phải là hơn nữa, vì con đường kia đưa về đâu không biết nên tạo cho thú vui bờ ngõ thăm dò, vì đứa nhỏ bên đường đứng im cho nàng đặt nhẹ bàn tay lên mái tóc, hàng nghìn cái nhỏ nhỏ, cái vô nghĩa, cái tầm thường, ấy lại chính là nguồn sung sướng tuyệt vời của Thu.

Nhiều khi tôi ngây người trước sự mừng rỡ hồn nhiên trước từng ấy cái nhỏ

cái bé, cái thường, đã muốn nghĩ rằng Thu đã biết thế là những cái lớn ở đời nên cái lớn đối với nàng trở thành xa lạ. Hay ngược lại, hồn nàng trẻ dại muôn thuở, cho nên nàng bàng hoàng trước những cái rất trẻ con. Nàng đã sống xong. Hoặc mới bắt đầu.

Những bức xi măng đã mất đi cái nóng mặt trời. Chiều hoàn toàn. Tà áo Thu đập nhẹ như một cánh bướm, khi nàng vụt chạy lên cái sân thượng lộ thiên in hình vào dáng chiều hồng. Tôi lên theo. Cây cầu cổ ải, như công viên cỏ nồm là nơi đùa giỡn của bấy trẻ nhỏ nhem nhuốc. Chúng tôi bắt đầu nhận thấy không đâu đông đảo bằng vùng ngoại ô này. Chúng kẻ vạch đánh đáo tự nhiên. Có đĩa nằm gối đầu lên thành sắt ngủ ngon lành. Tôi nghĩ thằng nhỏ sẽ ngủ ở đây, trên cái sân thượng thênh thang này dưới muôn vạn

ánh sao trời lấp lánh cho đến sáng mai,
giờ thổ mộ lộc cộc lăn qua.

Đứng trên thành cầu, tóc Thu phần
phật đập gió, hạnh phúc là một trạng thái
giản đơn vô định, chúng tôi ngắm nhìn
xuống vùng ngoại ô yên tĩnh dưới chân.
Tôi sống một cảm giác vây bọc, nội địa.
Toàn thể khu vực ngoại ô là một cái sân
lớn, người ngoại ô tản nhiên đi, đứng,
nằm, ngồi, trong nhà, ngoài phố như
trong một gia đình. Chúng tôi đã lạc vào
một thế giới trẻ con, xa lạ hoàn toàn và
không còn những kiểu cách thấp nặng.
Người ta dễ mặc. Ai dễ mặc ai. Người ta
tự do. Xa lạ hoàn toàn là một trạng thái
tuyệt đối của Tự do. Thôi xóa những nếp
nhăn. Thôi nhận chìm từng suy tưởng.
Đầu trán ngẩng cao như hồn mở mở,
đón trăm muôn cánh gió thổi vào. Thôi,
quên đời, xin đời lãng quên trong buổi

chiều này. Cắn lấy từng giây ngon. Uống hết từng phút ngọt.

Đứng trên thành cầu, dòng sông ở dưới, thành phố đã hết, thôi ném tâm mắt mơ màng tận cùng đến những chân trời ảo tưởng của tình yêu. Thôi bảo với đời đừng lên, đời ở dưới kia, đời hãy ở lại. Nắm tay nhau, nghe tình yêu len thắm từng kẽ, mắt nhìn trong mắt thăm thẳm không cùng, anh và em đừng nói, tình yêu im lặng yêu. Lát nữa, tôi bảo Thu chỉ cho Thu thấy và Thu sung sướng gật đầu, như hai đứa trẻ nhỏ mới ra đời, anh sẽ dắt tay em từ trên thành cầu lộ thiên cao ngất này chạy bay xuống cánh đồng cỏ phía bên kia sông, ở đó là chập chờn biển cỏ màu tím, anh và em lăn mình trong biển tím, lấy cỏ thiên nhiên che phủ thân thể, chìm thật sâu vào lãng quên đời, và như thế cho đến khi chúng

ta trở về, bấy giờ thành phố âm u phiến muện đã lên đèn, và giấc mộng nồn nà của một phiêu du đi tìm lãng quên khi đó sẽ tan vỡ thành muôn ngàn mảnh nhỏ, như cỏ, khi đó giấc mộng lãng quân đã dội đập vào những bến bờ trí nhớ, và khi đó chúng ta chỉ còn là hai nhánh cỏ phố rầu rầu trên cái thế giới của nhựa đường.

